

Agrometeorologische Berichten

Situatie op 30 april 2022

Samenvatting

De voorbije winter was globaal gezien iets natter, somberder en warmer dan normaal. Ook maart was warm en bovendien uitzonderlijk zonnig en droog. Eind maart vertoonde de gewasgroei dan ook een flinke voorsprong. April begon nat en fris, maar al snel steeg de temperatuur en brak opnieuw een erg droge periode aan. Momenteel ondervinden de wintergranen en de opkomende zomerteelten weinig hinder van de droogte. Er wordt aangenomen dat ze nog tot eind mei – begin juni zonder regen kunnen. Als de droogte echter langer aanhoudt, zullen de gevolgen niet uitblijven.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroeimodel en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION, PROBA-V, Sentinel-3 en METOP-AVHRR (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor.

Nieuw!

Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op www.bcgms.be.
Hier kan u ook tal van interactieve kaarten en grafieken consulteren.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door Terrascope (<https://terrascope.be/nl>). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: KBIVB/IRBAB, Inagro, LCG, PCA, LCV/Hooibeekhoeve, FIWAP, CIPF, CePiCOP, APPO, Boer&Tuinder, Landbouwleven en VILT.

Contacten

Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel Damien Rosillon	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be d.rosillon@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Carolien Toté Roel Van Hoolst	isabelle.piccard@vito.be carolien.tote@vito.be roel.vanhoolst@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

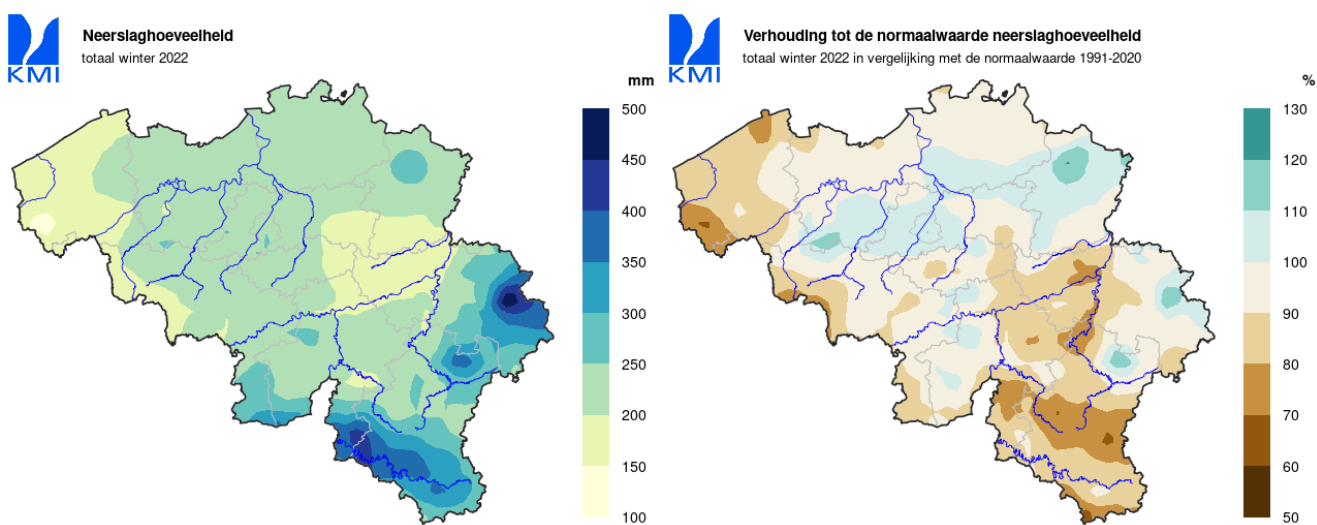
Datum van de volgende berichten: *begin juli 2022*

Het weer tijdens de winter en het vroege voorjaar

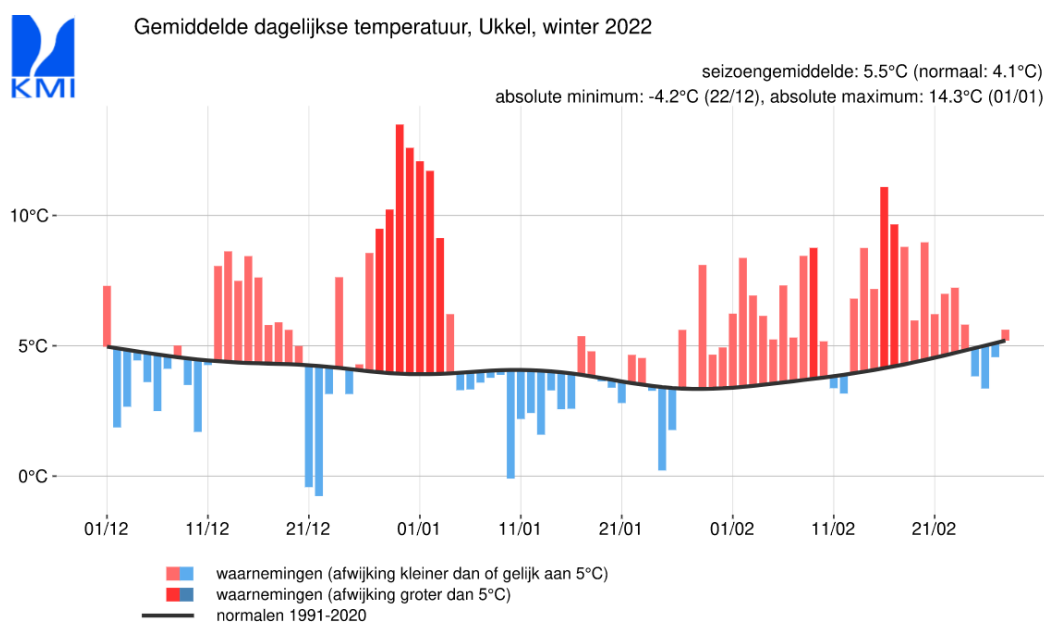
De **winter** (december 2021 – februari 2022) was globaal gezien iets natter en vooral warmer dan normaal. In totaal werd er in Ukkel de afgelopen winter 259,0 mm neerslag gemeten tegenover een normale waarde van 228,6 mm. In december en februari viel er meer neerslag dan gemiddeld, januari was eerder droog. De droogste regio's (-15% neerslag) situeerden zich in het zuiden en westen van het land (Figuur 1). De streek van de Gileppe en Warche kreeg de meeste neerslag over zich heen (+35%).

De voorbije winter was vooral erg zacht met een gemiddelde temperatuur van 5,5°C (normaal 4,1°C) (Figuur 2). In totaal werden er slechts 16 vorstdagen [$T_{min} < 0^{\circ}C$] geregistreerd (normaal 29,7 dagen) en helemaal geen winterse dagen [$T_{max} < 0^{\circ}C$]. Een zachte winter betekent ook een verhoogde ziekte- en plaagdruk. Insecten vriezen immers niet meer dood. Het uitblijven van periodes met strenge vorst gevolgd door dooi is ook nadelig voor de bodemstructuur. Het zorgt voor een verminderde draagkracht en bewerkbaarheid van de bodem in het voorjaar.

December en januari waren sombere maanden. Net als vorig jaar scheen de zon in de korte maand februari meer dan in de twee andere wintermaanden samen. Uiteindelijk was de afgelopen winter iets somberder dan gemiddeld in Ukkel.

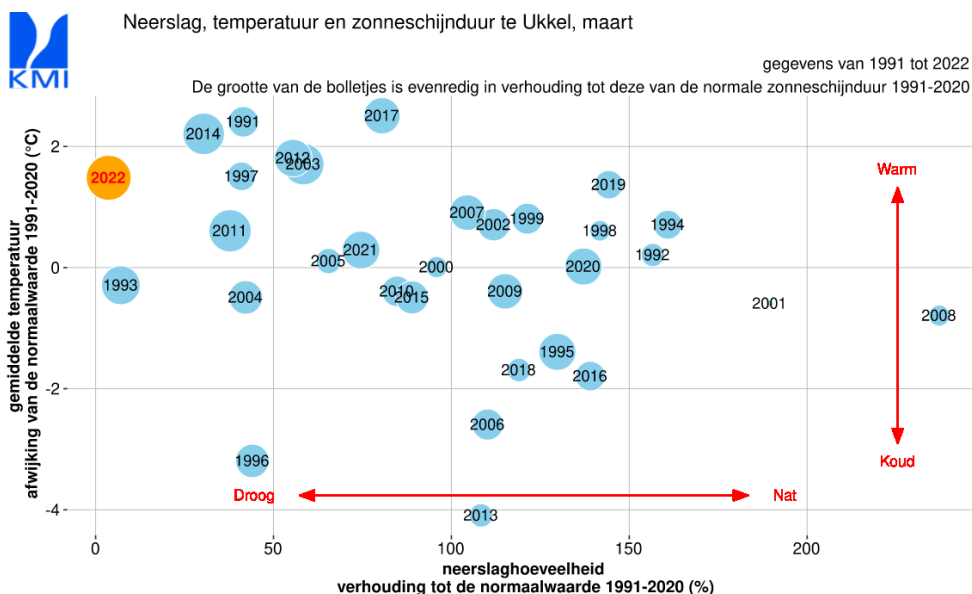

Figuur 1: Neerslaghoeveelheid tijdens de winter (december 2021 – februari 2022): (a) absolute waarde en (b) vergelijking met de normaalwaarde (Bron: KMI)

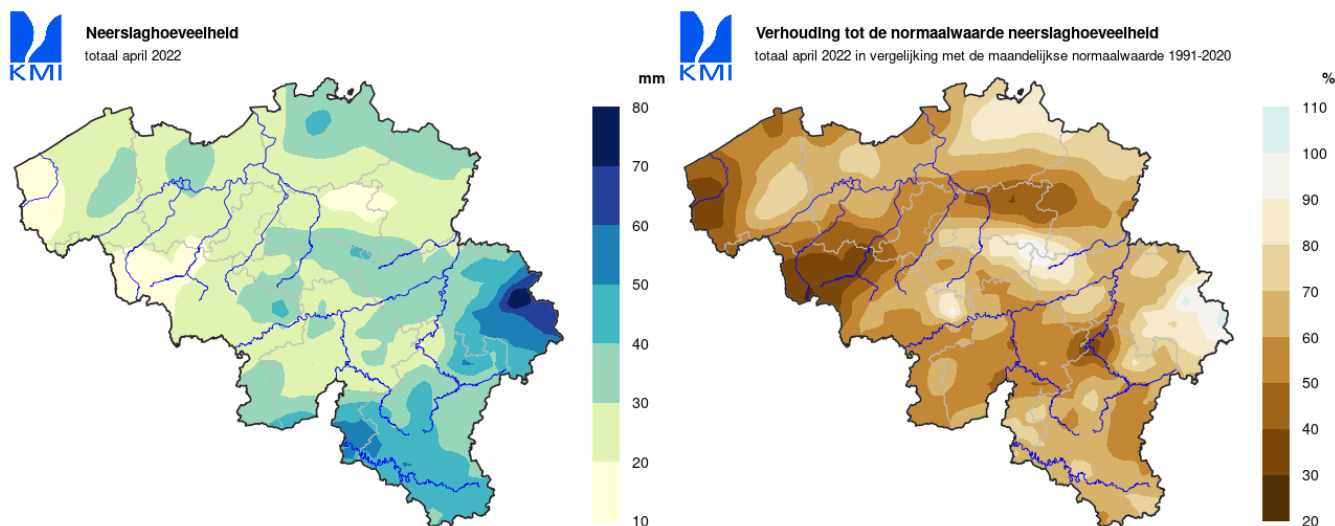
Figuur 2: Gemiddelde dagelijkse temperatuur in Ukkel tijdens de winter van 2022 in vergelijking met de normaalwaarde (Bron: KMI)

Maart was dan weer een uitzonderlijk zonnige, droge en warme maand (Figuur 3). In maart scheen de zon maar liefst 227u 14min in Ukkel (normaal 125u 45min). Hiermee werd het vorige record van 1931 verpulverd (213u 49min). Ondanks de kortere daglengte was maart een stuk zonniger dan de gemiddelde zomermaand. Vooral tijdens de eerste 10 dagen van maart scheen de zon uitbundig. In die periode viel er ook geen druppel regen. In totaal werd er in Ukkel in maart slechts 2,2 mm neerslag gemeten (normaal 59,3 mm), eveneens goed voor een nieuw record. Deze hoeveelheid viel op slechts 4 dagen (normaal 15,7 dagen). Op verschillende plaatsen in ons land (vooral in de Kempen en Brabant) viel er de eerste 30 dagen in totaal minder dan 1 mm neerslag. De uiteindelijke totalen lagen hier tussen 2 en 8 mm. De meeste neerslag viel in Belgisch Lotharingen en aan de kust (ongeveer 40% van de normale hoeveelheid). Ook de relatieve luchtvochtigheid scoorde met amper 63% een laagterecord (normaal 75% in Ukkel). Bij de temperaturen valt vooral de hoge gemiddelde maximumtemperatuur op. Deze bedroeg 13,7°C in Ukkel (normaal 10,9°C) en is daarmee, samen met 2017, de tweede hoogste voor deze maand sinds het begin van de waarnemingen in 1892.

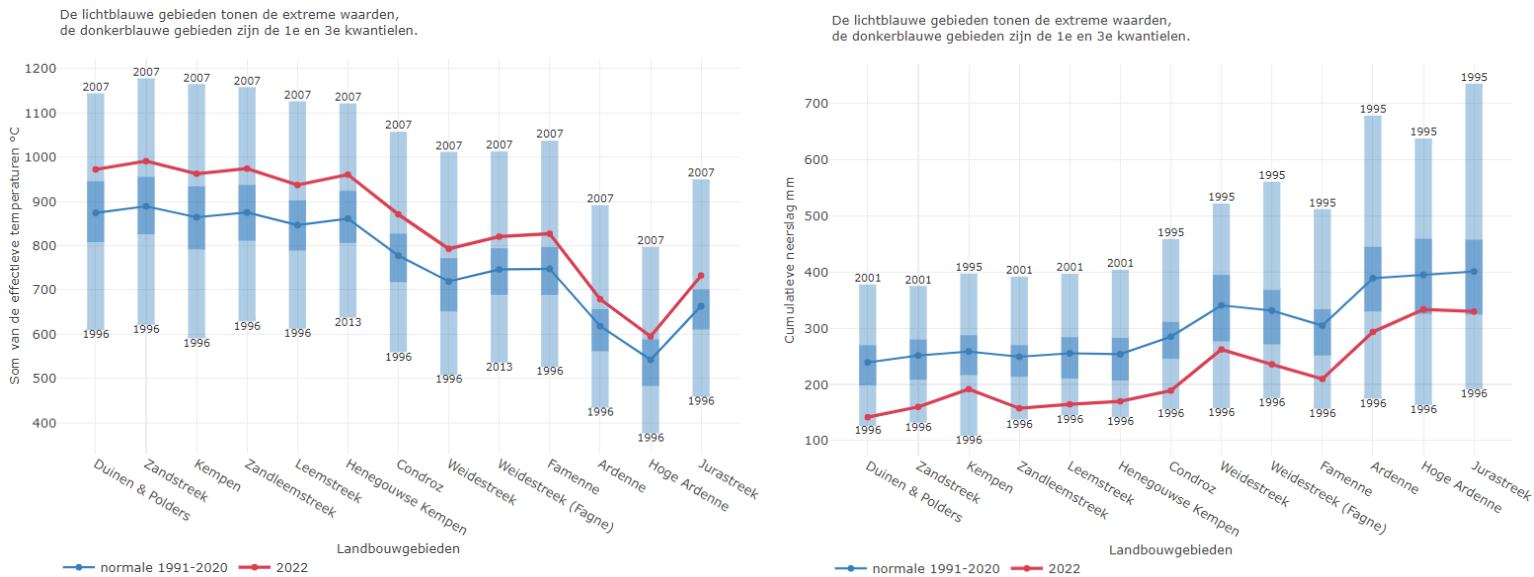
Figuur 3: Maart 2022 was een uitzonderlijk zonnige, droge en warme maand (Bron: KMI)

Wanneer we naar de **april** kijken, zien we twee verschillende weertypes. Tussen 1 en 10 april was het kouder en natter dan gemiddeld. Op 3 april bedroeg de minimumtemperatuur in Ukkel slechts -2,9°C (normaal 0,2°C) en sneuvelde er al weer een record. In de daaropvolgende periode, uitgezonderd de laatste dagen van de maand, was het dan weer warmer en droger dan gemiddeld. Samen zorgt dit voor een doorsnee aprilmaand. In totaal viel er in Ukkel in april 37,4 mm neerslag (normaal 46,7 mm). In de regio Doornik werd slechts 40% van de normale neerslaghoeveelheid gemeten (Figuur 4). De meeste neerslag viel in de streek van de Gileppe en Warche, ongeveer 85% van de normale hoeveelheid.

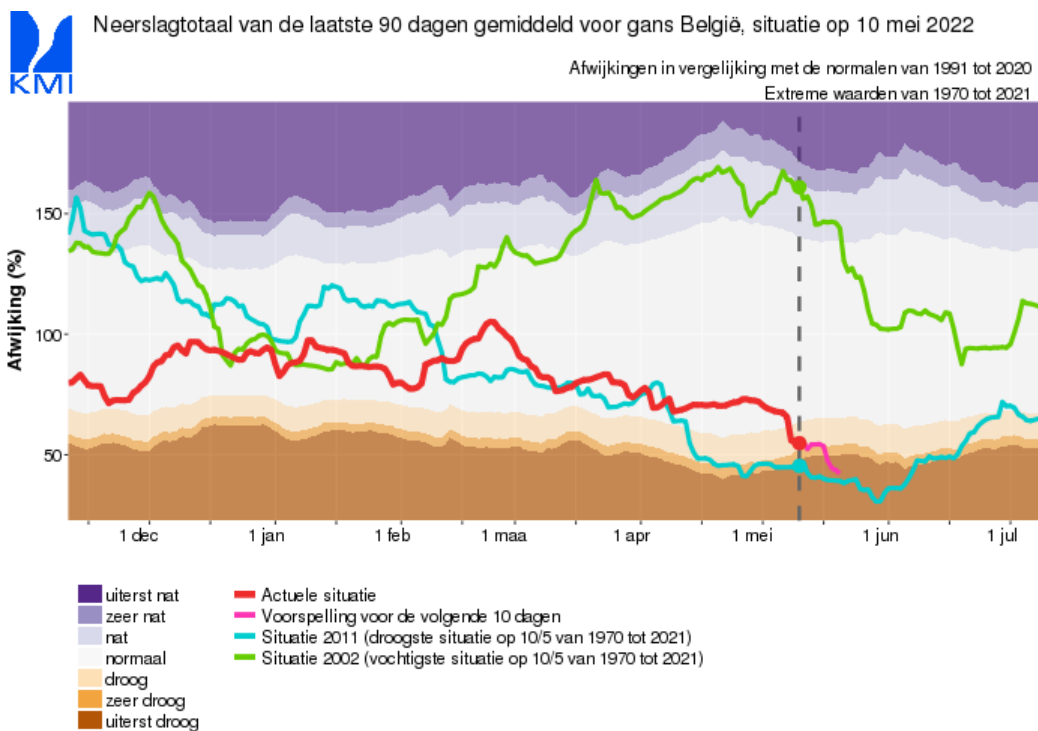
Figuur 4: Neerslaghoeveelheid in april 2022: (a) absolute waarde en (b) vergelijking met de normaalwaarde (Bron: KMI)

Figuur 5 toont de temperatuur- en neerslagsom sinds 1 januari 2022 voor de verschillende landbouwstrekten. De temperatuursom ligt in alle regio's een stuk hoger dan gemiddeld (tussen +10 en +13%). Dit vertaalt zich in een voorsprong van de gewasgroei. In het noorden van het land is het verschil nog iets meer uitgesproken. De neerslagsom ligt echter overal onder het gemiddelde en komt in heel wat regio's zelfs in de buurt van het absolute minimum van 1996.

Figuur 5: Temperatuursom en neerslagsom van 1 januari tot en met 30 april 2022 ten opzichte van de normaalwaarden (1991-2020) voor de verschillende landbouwstrekten (Bron: KMI-BCGMS)

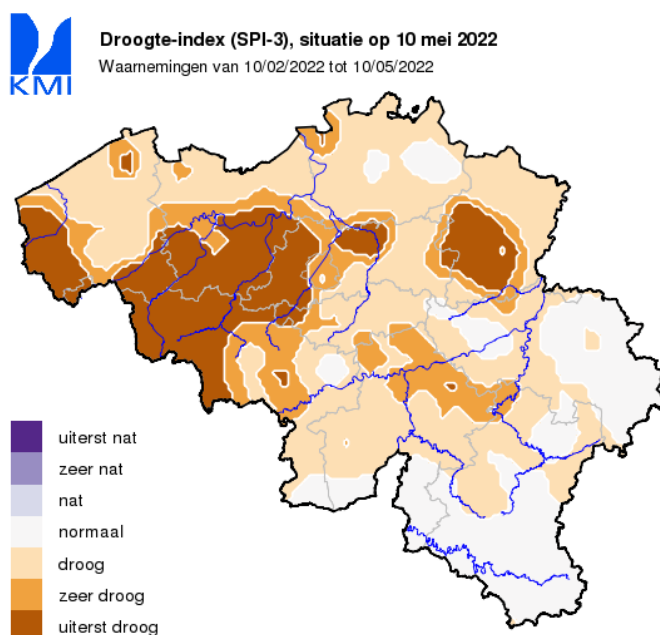
In Figuur 6 wordt het neerslagtotaal van de voorbije 90 dagen voor gans België weergegeven in vergelijking met de normale waarde. We vertrokken eind november van een vrij droge situatie. De relatief natte winter zorgde er gelukkig voor dat de toestand normaliseerde en dat de waterreserves weer aangevuld werden. Maart was echter uitzonderlijk droog en na de eerder beperkte neerslaghoeveelheden van begin april viel er ook in de tweede helft van april en begin mei nauwelijks nog neerslag. Hierdoor bevinden we ons momenteel (op 10 mei) opnieuw in een droge situatie. Bovendien wordt er voor de komende periode (tot 20 mei) weinig regen voorspeld waardoor we dreigen te evolueren naar een uiterst droge situatie.

Figuur 6: Evolutie van het neerslagtotaal in België tussen 10 november 2021 en 10 mei 2022 (Bron: KMI)

Uit Figuur 7, die de SPI-3 droogte-index weergeeft, blijkt dat het momenteel al uiterst droog is in het noordwesten van het land en in een deel van Limburg. Op korte termijn zal het nagenoeg overal in Vlaanderen extreem droog worden, voorspelt het KMI.

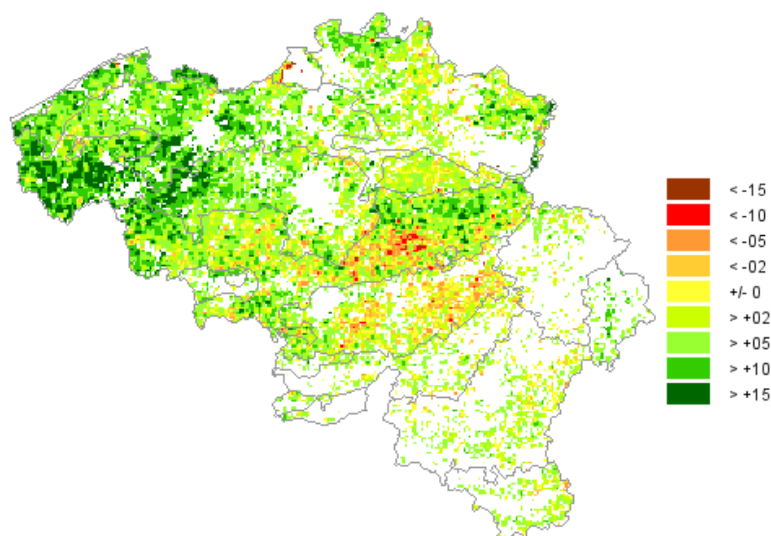
Ook uit cijfers van de VMM blijkt dat begin mei op 67% van de meetpunten in Vlaanderen lage tot uiterst lage grondwaterstanden opgetekend werden voor de tijd van het jaar. De waterbeheerders nemen in Vlaanderen alvast preventieve waterbesparende maatregelen.

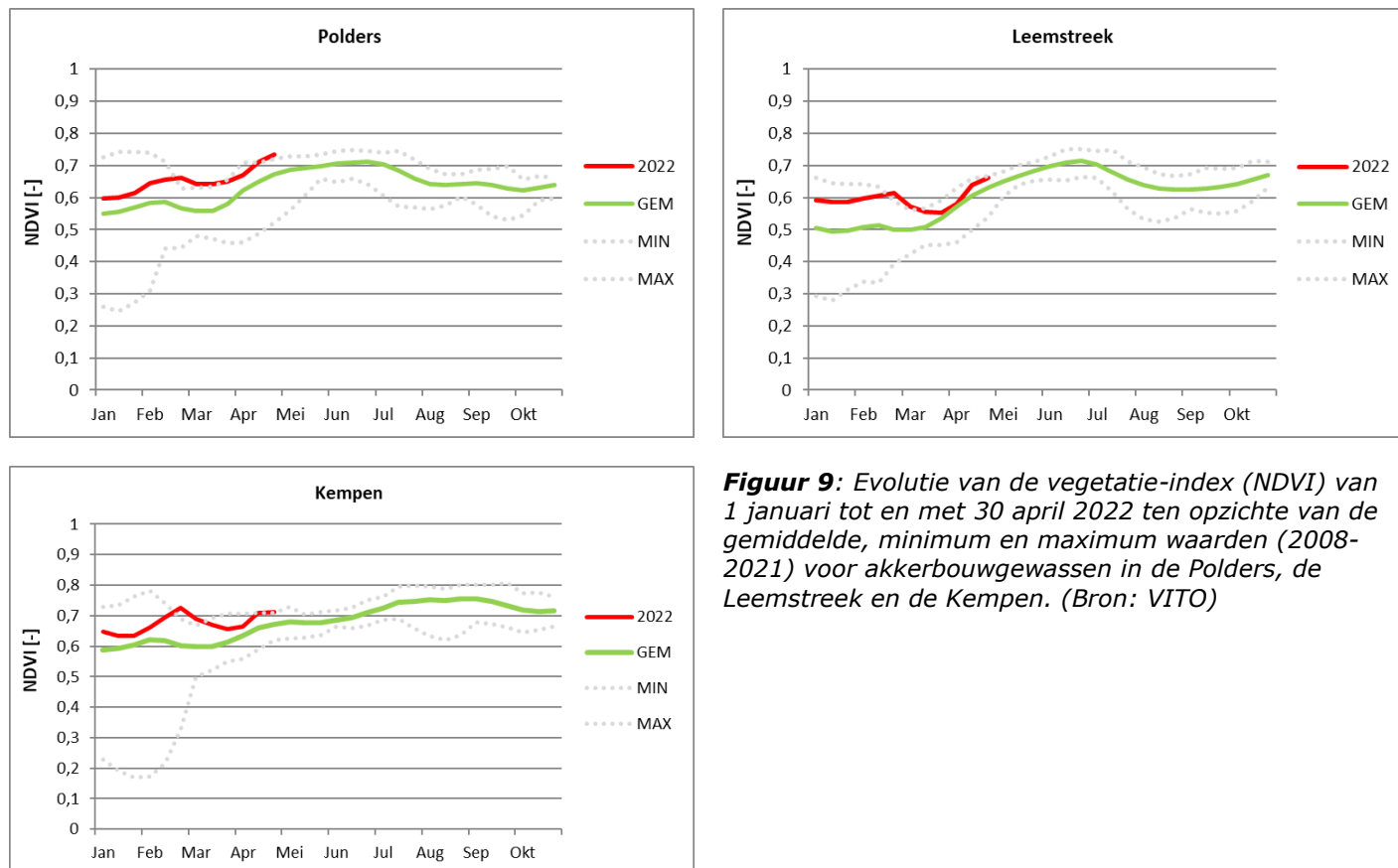
Figuur 7: Droogte-index (SPI-3), situatie op 10 mei 2022 (Bron: KMI)

Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de satellietbeelden blijkt dat de gewassen er in het begin van het voorjaar erg goed bij stonden in vergelijking met het lange termijn gemiddelde (Figuur 9). Door de frisse temperaturen van begin april vertraagde de gewasgroei tijdelijk. In de Leemstreek zien we dan ook een relatieve daling van de vegetatie-index tot aan de gemiddelde waarde. In de Polders en de Kempen bleef de index wel nog ruim boven het gemiddelde schommelen. Ook uit Figuur 8, die de vegetatie-index van eind april vergelijkt met de referentie, blijkt dat vooral in het noorden van het land de gewassen het erg goed doen (donkergroene zones op de kaart).

Figuur 8: Relatief verschil van de vegetatie-index (NDVI, afgeleid uit METOP-AVHRR beelden) ten opzichte van het gemiddelde (2008-2021) voor de periode 21-30 april 2022. De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Figuur 9: Evolutie van de vegetatie-index (NDVI) van 1 januari tot en met 30 april 2022 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (2008-2021) voor akkerbouwgewassen in de Polders, de Leemstreek en de Kempen. (Bron: VITO)

Overzicht van de gewassen: huidige toestand

Wintergerst en -tarwe:

Dankzij het warme voorjaar vertonen de wintergranen een voorsprong in hun ontwikkeling. Volgens de CePiCOP waarnemingen bij de **wintergerst** waren begin mei op de meeste referentiepercelen in Wallonië de baarden al verschenen (BBCH 49) of was de aarvorming al aangevat (BBCH 55).

Nog volgens de CePiCOP waarnemingen bevond de **wintertarwe** zich begin mei op de meerderheid van de Waalse referentiepercelen in het tweede knoopstadium (BBCH 32). Op de overige percelen was veelal het eerste knoopstadium bereikt (BBCH 31). In Vlaanderen stond de tarwe al iets verder. Daar werd op de meerderheid van de referentiepercelen eveneens het tweede knoopstadium bereikt, maar bevonden zich ook al 40% van de percelen in het derde knoopstadium (BBCH 33) of het stadium "vlagblad nog net zichtbaar, nog opgerold" (BBCH 37), meldt het LCG. Er werd tamelijk veel gele roest vastgesteld. Bij gevoelige rassen was de aantasting al uitgebreid naar de bovenste bladlagen. Witziekte kwam ook vrij veel voor, meestal onderaan in het gewas. Bladseptoria was op de meeste LCG waarnemingspercelen aanwezig, maar nog niet in die mate dat er behandeld moest worden. Bruine roest werd begin mei nog nergens in belangrijke mate waargenomen.

Op de Haspengouwse en Henegouwse bodems met een dikke en rijke bouwlaag heeft het wortelsysteem zich tijdens de voorbije maanden goed ontwikkeld en zien we begin mei bij de wintergranen nog geen problemen opduiken door de droogte. Momenteel moet er dus niet gevreesd worden voor opbrengstverliezen, maar het droge weer zou ook niet meer te lang mogen aanhouden. Als het onvoldoende zou regenen vóór de graanvulling aanvangt (begin juni) dan zou dat wel degelijk een impact kunnen hebben op de opbrengst. Hier en daar worden wel tekorten aan oligo-elementen waargenomen (stikstof, magnesium en/of zwavel). Door de droogte worden de meststoffen immers minder goed opgenomen en is de stikstof in de bodem minder beschikbaar voor de plant. Vooral op lichtere bodems zien we dat het gewas korter is dan normaal.

Aardappelen:

In Oost- en West-Vlaanderen werd rond 21 maart op grote schaal van start gegaan met het planten van de vroege aardappelrassen, melden FIWAP, Inagro en PCA. De weersomstandigheden waren ideaal waardoor eind maart dan ook al een groot deel van het areaal vroege aardappelen aangelegd was: zo'n 85% van de echte vroege rassen (type Amora) en 40-45% van de halfvroege rassen (type Felsina,

Miranda,...). De regenval in de eerste week van april zorgde voor een korte onderbreking, maar in de loop van de tweede week van april kon dan het overige deel van het vroege areaal gepoot worden.

In dezelfde periode ging ook de aanplant van de bewaarrassen van start. De bodem was vaak nog erg koud en minder goed bewerkbaar dan vorig jaar. Vooral in de Polders zorgde dit voor moeizaam planten. Dit zorgde ook voor een hoger verbruik van (dure) brandstof. De kwaliteit van het pootgoed was over het algemeen goed, zij het dat menig teler door de grofte tijdens het planten meer pootgoed nodig had dan initieel ingeschat. Hier en daar liepen de leveringen ook vertraging op door een gebrek aan vrachtwagens. Op 20 april was volgens schattingen van FIWAP tussen 15 en 25% van het Belgische areaal bewaarrassen gepoot. Zes dagen later, op 26 april, zat al zo'n 70% onder de grond en op 3 mei moest nog slechts 10% gepoot worden.

De beginnende droogte heeft nog niet direct negatieve gevolgen voor de aardappelteelt, tenzij mogelijk voor de vroege rassen (goed voor 10% van de Belgische productie). Er wordt aangenomen dat aardappelen gerust een maand zonder water kunnen. Een periode van droogte in het begin van het seizoen bevordert bovendien de wortelgroei. In de hele zware kleigronden zal de opkomst mogelijk wel wat moeilijker verlopen indien het de komende weken niet of nauwelijks regent. Het uitblijven van regen heeft ook gevolgen voor de onkruidbestrijding. In de conventionele aardappelteelt is het wachten op regen om een behandeling onder goede omstandigheden te kunnen uitvoeren én hierbij toch tijdig, vóór de opkomst, de herbiciden toe te passen. In de bioteelt moet de regen de groei van onkruid bevorderen zodat het nadien gemakkelijker mechanisch vernietigd kan worden.

Maïs en grasland:

Waar januari en februari als nat kunnen bestempeld worden, viel er in maart nauwelijks regen. Begin april hadden we enkele dagen met neerslag, maar daarna bleef het ook droog. Door deze droge weersomstandigheden konden de veldwerkzaamheden, in tegenstelling tot 2021, vlot van start gaan, meldt LCV/Hooibeekhoeve. Het gras kon tijdig bemest worden en kort na 15 april werd er al een eerste snede gemaaid. De hergroei van het gras viel door de droogte eerder tegen. Ook met de zaai van de maïs kon tijdig gestart worden. Begin mei was er dan ook al een aanzienlijk deel van het geplande areaal gezaaid. In de meeste gevallen kon het zaad worden gelegd in nog vochtige grond en met het warmere weer van begin mei verloopt de opkomst voorspoedig. Op dit moment lijken de jonge maïsplanten weinig hinder te ondervinden van het droge weer, maar als de droogte blijft aanhouden is het de vraag hoe dit, vooral op de lichtere zandgronden, verder zal evolueren.

In Wallonië werd de eerste maïs rond 15-18 april gezaaid. Intussen begint het gewas ook daar op te komen en lijdt het plaatselijk toch wel wat onder de droogte. Voor de zaai na raaigras is het wachten tot de bodem weer voldoende vochtig is.

Suikerbieten:

De eerste bieten werden dit jaar in de week van 7 maart gezaaid, meldt het KBIVB. In de daaropvolgende weken ging de zaai pas goed van start. Volgens schattingen van de suikerraffinaderijen was op 27 maart zo'n 64% van het suikerbietenareaal ingezaaid. Een week later was dit al 81%. Ondanks een korte onderbreking omwille van het slechte weer in de eerste week van april was op 18 april nagenoeg het volledige suikerbietenareaal ingezaaid.

Het warme en droge weer later in april zorgde voor een vlotte opkomst. Toch werd er op verschillende percelen ook vorstschade gemeld. Dit was vooral te wijten aan de vrieskou in de nachten van 2 en 3 april. Uiteindelijk werden ongeveer 140 hectares herzaaid, voornamelijk omwille van vorstschade, op enkele percelen omwille van korstvorming ten gevolge van de sterke oost-noordoostenwind.

De droogte veroorzaakt momenteel nog geen schade in de bietenteelt, maar bemoeilijkt wel de onkruidbestrijding. Zonder vocht in de bodem kunnen bodemmiddelen niet opgenomen worden door de onkruiden waardoor deze weinig tot geen effect zullen hebben. De contactmiddelen zijn beperkt en hebben ook een minder goede werking doordat onkruiden afgehard zijn door de droogte. Mechanische onkruidbestrijding kan daarom een oplossing bieden voor onkruiden die ontsnapt zijn aan de chemische onkruidbestrijding.

Eind april werden ook de eerste bladluizen gesignaleerd. Begin mei werd op 30% van de waarnemingspercelen de behandelingsdrempel bereikt. Naast de ongeveugelde en gevleugelde groene bladluizen werden ook op meer dan de helft van de percelen zwarte bonenluizen en aardvlooien teruggevonden. Bespuiting tegen deze plaaginsecten wordt afgeraden. Zeker behandeling met een pyrethroïde is af te raden aangezien dit nefaste gevolgen heeft voor de bestrijding van bladluizen. Hetzelfde geldt voor bietenkevers, een insect dat ook op verschillende percelen werd waargenomen.